

УВОД У КОМУНИКАЦИЈУ

Човек је друштвено биће коме је комуникација неопходна. Без способности да комуницира путем симбола и знакова, човек не би био у стању да се интелектуално и емотивно развија.

Комуникација омогућава стицање личних сазнања и учење из искуства целокупне заједнице.

Одређење појма, основни елементи и типови комуникације

- ▶ „И **рече** Бог нека буде свјетлост. И би свјетлост“ (1. Мој. 1,3).

Покрет, урлик, артикулисани говор...

Одрастање... мимика, говор, језик...

Комуникација је људска потреба и делатност која обухвата способност слања и примања података, преношења и разумевања туђих или сопствених мисли, ставова и осећања.

Комуникација се састоји из следећих елемената:

- ▶ **Пошиљалац.**
- ▶ **Прималац.**
- ▶ **Порука и медиј.**
- ▶ **Кодирање (шифровање, осмишљавање).**
- ▶ **Декодирање (дешифровање, разумевање).**
- ▶ **Одговор.**
- ▶ **Повратна спрега.**

Комуникација започиње осмишљавањем у пошиљаоцу и слањем путем одређеног медија, поруке која је кодирана, до примаоца...

ЕЛЕМЕНТАРНИ ТИПОВИ КОМУНИКАЦИЈЕ

- ▶ Комуникација као процес у коме на првом месту долази **појам заједништва**.
- ▶ Комуникација као **наговарање** (као средство за постизање неке намере).
- ▶ Комуникација као **шири појам** (било која врста утицаја или одговора).
- ▶ Комуникација као **међуоднос, интеракција** (укључује системске теорије)... *трансформација хране у енергију и трансформација догађаја – података у информацију.*

ЧЕТИРИ НИВОА АНАЛИЗЕ ПОЈМА КОМУНИКАЦИЈЕ

Тејер предлаже четири нивоа анализе
(Јанићијевић, 2000):

- 1. Интраперсонални ниво**
- 2. Интерперсонални ниво**
- 3. Организациони ниво**
- 4. Технолошки ниво**

ОСОБИНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

Комуникација као динамичан, стваралачки процес људског деловања састоји се из бројних особина.

- ▶ *Повезаност са културом*
- ▶ *Трајност*
- ▶ *Динамичност*
- ▶ *Интерактивност*
- ▶ *Неповратност*
- ▶ *Контекстуалност*
- ▶ *Симболичност*
- ▶ *Координирање*

ФУНКЦИЈЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

- ▶ **Инструментална** (средство, инструмент у остваривању одређеног циља)
- ▶ **Консумативна** (лично задовољство, без намере да се утиче на саговорника) ?

ЧЕТИРИ ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

Комуникација је вишеделатни процес у коме се као четири основне функције издвајају (Јанићијевић, 2000):

- ▶ Информација.
- ▶ Забава
- ▶ Поучавање.
- ▶ Убеђивање.

1. ИНФОРМАЦИЈА

Свака комуникација без обзира на циљеве и намере одвија се посредством одређених **информација**.

Информисање захтева по својој суштини упућивање у ново знање које је обликовано и представљено са одређеном сврхом.

ОСНОВНА СВРХА - УВЕЋАВАЊЕ, ОБОГАЋИВАЊЕ НАШЕГ ИСКУСТВА У ИНТЕЛЕКТУАЛНОМ, МОРАЛНОМ ИЛИ ЕСТЕТСКОМ СМISЛУ.

У процесу информисања одвијају се два паралелна процеса:

- ▶ Један који тежи да омогући човеку сазнање и који се везује за **дух** (ум) и,
- ▶ Други који се односи на убеђивање и везује се за **душу** (осећања).

2. ЗАБАВА

Забава се најчешће односи на људску потребу да се доживи *нешто забавно* и најчешће не садржи дубљи, додатни облик иницијативе.

Међутим, под забавом се најчешће подразумева и **коришћење слободног времена** које обухвата задовољавање разних људских потреба, од потребе за одмором и опуштањем до потраге за најједноставнијим задовољствима.

**ЗАБАВНО БЕЗ ДУБЉЕГ САДРЖАЈА И
ОСЕЋАЊА, ИМИТИРАЊЕ РИТМА ЖИВОТА...**

3. ПОУЧАВАЊЕ

Поучавање као функција комуникације обухвата низ поука које свакодневно примамо у виду савета, реклама, препорука, напомена или наметнутих идеја путем средстава масовних медија.

Основна сврха поуке је да понуди објашњење и да задовољи потребу човека за културним или друштвеним разумевањем.

У зависности од личних мотивација човек се усмерава на проналажење и прихватање одређених поука и знања. Поуке могу бити тачне али и нетачне (рекламе)...

4. УБЕЋИВАЊЕ

Убеђивање је најсложенија функција комуникације и обухвата претходне три наведене функције. Ова функција је веома лична јер се помоћу ње битно утиче на понашање и ставове других особа.

Један на један и један у односу на мноштво...

Рекламе... Језик којим се реклама обраћа је језик симбола, метајезик који обухвата сва подручја људске духовне и материјалне делатности.

Merix

- ▶ Blistava čistoća čak i posle brojnih pranja za cenu koja prija svakom džepu. Vaš najbolji izbor.

Reakcije besnih primalaca poruke

- ▶ Sve je drugačije, osim činjenice da ćeš je gledati 30 puta dnevno. Prikazivaće je na televiziji, bilbordima, iskakaće u donjem desnom uglu kada odeš na (...) sajtove. Kako bi se sačuvala duša i tradicija iste, glavnu ulogu će dobiti klon Seke Sabljic, koji je već u pripremi. Zahvaljujući napretku tehnologije i nauke, moći praška će međutim osetno uznapredovati..
- ▶ Po oprobanom receptu, klon Seke Sabljic sa modifikovanim glasom i zategnutom kožom lica (...):
- ▶ - Samo uz pomoć novog Merix dezintegrator tača, koji je istovremeno i deterdžent za sudove, konzervans za kompot, prašak za glavobolju i otrov za pacove i bubašvabe, uspeła sam da skinem mrlje sa džempera mog sina koji se uprljao raketnim gorivom na času fizike. Pogledajte! Njegova izbeljujuća svojstva deluju na tkaninu podjednako uspešno (...), dok delta 17 plava zrnca vode vašu decu u školu, a mikro isparenja izbeljuju kadu i pločice u vašem kupatilu. Ne da pere bez vode, ne da pere bez struje, nego pere i bez mašine za veš! Skraćuje muke, produžava vek garderobe i menja slavinu u kupatilu istovremeno.

Napomena - uz kupljeno pakovanje novog merix dezintegrator tača, dobićete na poklon živog Zdravka Čolića.

ЧЕТИРИ ПРЕДУСЛОВА У ЦИЉУ ПОСТИЗАЊА УБЕДЉИВОСТИ ПОРУКЕ

Литлџон сматра да је неопходно испунити четири предуслова да би одређена порука била убедљива:

1. Порука мора **побудити нашу пажњу и занимање**.
2. Преко поруке **морамо схватити предлог**, то јест шта се то од нас тражи да поверујемо.
3. Порука мора **да нам да личне разлоге** због којих треба да одговоримо на предлоге.
4. Порука мора **да нас покрене**, то јест да заиста прихватимо неку идеју или предузмемо неку акцију.

DACIA

**BUDI
MACAN**

Ona ti maми uzдах и обећава добар провод.
Пред тобом и њом су путеви неслућеног
задовољства. Провозај је! Logan Dacia!

DACIA
Group Balkans

„Она ти мами уздах и обећава добар провод.
Пред тобом и њом су путеви неслућеног
задовољства. Провозај је! Логан Дацију!“

ВЕРБАЛНА И НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА

ПРЕТХОДНО ИСКУСТВО - ПРЕПОЗНАВАЊЕ, СЕЋАЊЕ

Чула омогућавају да се спозна спољашњи свет како би човек био способан да га унутар себе разуме и прихвати. Човек у окружењу свакодневно прима и тумачи поруке.

Сва обавештења која појединац добија из окружења и које тумачи, остварују се на следећи начин:

- ▶ **Гледањем.**
- ▶ **Слушањем.**
- ▶ **Додиривањем.**
- ▶ **Пробањем.**
- ▶ **Мирисањем.**

1. ВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА

Вербална комуникација односи се на говорну комуникацију и може се одвијати путем писаног или усменог језика.

Вербална комуникација обухвата *коришћење језичких симбола* који имају одређено значење за учеснике у процесу комуницирања, а могу бити *изражени усменим или писаним путем*.

ГОВОР = ПИСАНА + УСМЕНА РЕЧ

Овај облик комуникације је примарно говорни али обухвата и све облике писане комуникације. *Усмена комуникација се чешће одвија од писане и испољава се кроз свакодневни говор.*

2. НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА

Невербална (визуелна) комуникација обухвата визуелне надражаје у комуникацији, које остварују извор (пошиљалац) и његово окружење и који носе потенцијалну поруку, која има вредност за примаоца (слушаоца).

ГОВОР ТЕЛА = ОНО ШТО ВИДИМО, ШТО СЕ ПОКАЗУЈЕ

ОКО (93%) може да прими више информација него што мозак може да прими и похрани. Овај облик комуникације у највећем проценту се сликовно остварује и унутар појединца (менталне слике).

Слика (физичка или ментална) је основа на којој се образују и примају све поруке док сва остала чула имају улогу помоћних средстава.

Невербална комуникација је подједнако сложена као и језик и говор.

Гестикулација се попут језичког текста састоји из речи, реченице и зареза. Сваки гест је попут једне речи која, у зависности од склопа реченице, може имати потпуно различито значење.

***Стога, гестове не треба тумачити
појединачно већ као склоп
најразличитијих телесних радњи.***

УНУТРАШЊА И СПОЉАШЊА КОМУНИКАЦИЈА

Човек је неодвојиви део заједнице.
Његове мисли и вредности обликују се под утицајем друштва и културе на коју он повратно делује својим јединственим бићем.

**У процесу комуницирања човек
наизменично остварује комуникацију
унутар и ван себе.**

Сам са собом (интраперсонална комуникација).

- ▶ **Са другим људима** (интерперсонална комуникација).

Интраперсонална комуникација остварује се унутар човека у смислу дијалога који он води **са самим собом** док се интерперсонална комуникација односи на разговор између **најмање две особе**.

У унутрашњем и спољашњем разговору **важну улогу остварује опажање**.

ШИРЕ ОДРЕЂЕЊЕ

Комуникација се може остваривати и шире:

- ▶ **На ширем друштвеном** (макросоцијалном) нивоу (обухвата опште облике, утицаје, функције и последице друштвене комуникације).
- ▶ **На нивоу друштвених веза** (кроз заједничке циљеве, задатке и односе међу члановима, углавном се остварује на нивоу мањих група).
- ▶ **На ужем друштвеном** (микросоцијалном) нивоу (утицаји остварени на појединца).

УНУТРАШЊЕ РАЗГОВАРАЊЕ И СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ

**ПОЈЕДИНАЦ = ГОВОРНИК, САГОВОРНИК, ПУБЛИКА
ЛИЧНО ВИЂЕЊЕ САМОГ СЕБЕ > ВИЂЕЊЕ У ОЧИМА ДРУГИХ**

Унутрашња комуникација обухвата процес *опажања, слушања, читања порука, емотивног реаговања, размишљања и закључивања.*

Унутрашњи разговор представља и јединствено, физички и ментално одређено подручје које се дешава у једном човеку.

У том ограниченом подручју човек и ствара и прима поруке. Истовремено, он може бити **и пошиљалац и прималац порука.**

*Пример, разговор између две особе...
Утицај емоција (унутрашња бука)...*

ЧЕТИРИ ОСНОВНА НАЧИНА ИНТРАПЕРСОНАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

- ▶ *Разговор са самим собом*
- ▶ *Менталне слике*
- ▶ *Невербално понашање*
- ▶ *Вербално понашање.*

Шире одређење појма унутрашњег разговарања

Под ширим појмом унутрашњег разговора могу се обухватити:

- ▶ Дневно сањарење – маштање.
- ▶ Снови и спавање.
- ▶ Гласно читање.
- ▶ Записивање мисли и опажања.
- ▶ Концентрација.
- ▶ Гестикулација у процесу размишљања.
- ▶ Тумачење невербалне комуникације.
- ▶ Комуникација између појединих делова тела који шаљу сигнале (путем бола и слично).

- ▶ **Човек живи под теретом свог окружења** (понаша се конвенционално).
- ▶ **Човек помера тежиште из спољашњег окружења у унутрашњи живот** (унутрашње виђење – созерцање).

Бекон (16-17 век), је сматрао да је **истинско сазнање једино оно које увећава људске моћи.**

Предрасуде битно одређују наше искуствено поље а **идоли** представљају лажне појмове као највећу препреку у стицању истине и правог знања.

Четири врсте идола које учествују у процесу људског сазнања, али га истовремено и ометају:

- 1. Идоли племена**
- 2. Идоли пећине**
- 3. Идоли трга**
- 4. Идоли позоришта**

- ▶ ***Идоли племена:*** Човек као друштвено биће и његове предрасуде, (несавршеност опажања путем чула, доводи до обмана и заблуда, предрасуде да су људски ум и чула мерило ствари).

► ***Идоли пећине***: Човек као јединка и њене личне предрасуде као производ посматрања света из сопственог угла (заблуде човека које настају као последица његових личних особина и васпитања, отупљују изворну снагу мишљења).

- ▶ **Идоли трга:** Човек као животиња која се споразумева језиком и улази у неспоразуме са другима (предрасуде које настају у односу са другим људима на основу језика, које доводе до забуне и погрешних закључака).

- ▶ **Идоли позоришта:** Човек као носилац наметнутих улога (предрасуде које настају услед некритичког и догматског прихватања одређених филозофских мисли).
- ▶ Зато се људски живот може поредити са великим театром у којем се кулисе и све што се догађа на сцени разумеју према одређеној **филозофији**, **религији**, **веровањима** односно према неком прихваћеном систему познавања и закључивања.

Питања за разматрање:

1. Који су основни елементи комуникације?
2. Објасните комуникацију кроз појам заједништва.
3. Наведите четири нивоа анализе комуникације према Тејеру.
4. Које су најважније особине комуникације?
5. Које су четири основне функције комуникације?
6. Објасните разлику између вербалне и невербалне комуникације.
7. Која су основна четири начина одвијања унутрашње, интраперсоналне комуникације?
8. Објасните појам унутрашње буке?
9. Како се све остварује форма унутрашње комуникације?
10. Шта обухвата шире одређење појма унутрашње комуникације?

Вежбе

1. Покушајте да кроз сопствени, свакодневни живот анализирате четири основне функције комуникације. Колику улогу у вашем животу има сваки од ових елемената: информација, забава, поучавање и убеђивање.
2. Покушајте потпуно свесно да размишљате о некој произвољној теми. Испитајте колико дуго сте у стању да свесно пратите једну мисао или једну тему а да вам се друге мисли не наметну.